

Karakterforskjeller fra standpunkt til eksamen på grunnskolen

Analyser av karakterstatistikken fra skoleårene 2009–10 til 2019–20 viser at 4 av 10 elever får lavere karakterer til skriftlig eksamen enn til standpunkt i samme fag. Flest elever går ned i karakter til norskeksamen.

STATISTIKK | SIST ENDRET: 25.08.2020

Hovedfunn

- 4 av 10 får lavere karakter til skriftlig eksamen, mens 1 av 10 får høyere karakter
- Dobbeltså stor andel går opp i karakter ved skriftlig eksamen i engelsk sammenlignet med matematikk.
- Litt større andel får lavere karakterer til eksamen enn til standpunkt ved private skoler.
- Litt flere jenter enn gutter får lavere karakterer til eksamen enn til standpunkt.

4 av 10 får lavere karakter til skriftlig eksamen

41 prosent av elevene får en lavere karakter til skriftlig eksamen enn det de fikk i standpunkt. Den største gruppen av elever, 48 prosent, får den samme karakteren på eksamen som de fikk i standpunkt. De resterende 12 prosentene fikk høyere karakter til eksamen enn i standpunkt.

Hvor stor andel som går opp og ned i karakter varierer med hvilken standpunktkarakter eleven har. Av elevene med 5 i standpunktkarakter, gikk 57 prosent av elevene ned i karakter til eksamen, mens for elevene med 3 i standpunkt, er det 30 prosent som gikk ned. Det henger sammen med at en elev med standpunktkarakter 3 kun kan gå ned med to karakterer, mens en med standpunktkarakter 5 kan gå ned med inntil fire karakterer. Det er likevel bare 5,6 prosent av elevene som går ned to eller flere karakterer, og

kun i overkant av av en halv prosent går opp to eller flere karakterer til skriftlig eksamen.

Flere jenter får lavere karakter til eksamen enn til standpunkt

Det er en større andel jenter enn gutter som får en lavere karakter til eksamen enn til standpunkt. 43 prosent av jentene og 39 prosent av guttene får lavere karakter til eksamen, mens 11 prosent av jentene og 12 prosent av guttene får høyere karakter.

Når vi sammenligner forskjellen i standpunktkarakter og eksamenskarakter for gutter og jenter er det generelt små forskjeller. Dette gjelder også om vi sammenligner gutter og jenter med samme standpunktkarakter. Av elevene som har som har standpunktkarakter 4 får om lag 57 prosent av jentene samme eller høyere karakter til eksamen, mens det samme gjelder omtrent av 53 prosent av guttene. Av elevene som har standpunktkarakter 2 er det rundt 83 prosent av guttene og 81 prosent av jentene som får samme eller høyere karakter til eksamen.

Større andel går ned i karakter ved private skoler

Sammenlignet med elever i offentlig skole er det en større andel elever som går ned i karakter til eksamen ved private skoler. Mens i underkant av 41 prosent av elevene ved offentlige skoler går ned i karakter, gjelder dette i underkant av 46 prosent av elevene ved de ikke private. Forskjellen er mindre i andelen som går opp i karakter. Her går nesten 12 prosent av elevene i offentlige skoler opp, mens det gjelder rett over 10 prosent av elevene i private skoler. Merk at tallene kun er basert på private skoler som benytter de samme fire fagkodene i disse fagene som de offentlige.

Forskjell i standpunkt og eksamenskarakterer etter eierform

	Lavere karakter til eksamen	Samme karakter til eksamen	Høyere karakter til eksamen
Offentlig	40,7	47,6	11,7
Privat	45,6	44,3	10,1

Nesten halvparten får lavere karakter til norskeksamen

I grunnskolen kan elever komme opp til skriftlig eksamen i norsk (hovedmål og sidemål), engelsk eller matematikk på 10. trinn. Blant de fire fagene er det flest elever som får høyere karakter til skriftlig eksamen i engelsk, med nesten 17 prosent, mens omtrent 8 prosent får høyere karakter til eksamen i matematikk. Flest elever går ned i karakter til eksamen i norsk. Henholdsvis 44 og 46 prosent går ned i karakter til eksamen i norsk hovedmål og sidemål.



Avslyste eksamener våren 2020

Våren 2020 ble ikke som forventet på mange måter. Kunnskapsdepartementet annonserte tidlig at vårens skriftlige eksamener for elever i grunnskolen og videregående opplæring ble avlyst som følge av covid-19 situasjonen. Noe senere kom beslutningen om at også muntlige, muntlig-praktiske og praktiske eksamener for samme gruppe ble avlyst. Med dette ble dermed alle eksamener skoleåret 2019/20 avlyst, med noen unntak.

Avgangselever i grunnskolen skal normalt opp til én skriftlig og én muntlig eksamen. Den skriftlige eksamenen er sentralt gitt, som betyr at alle elever i hele landet får samme prøve i samme fag. Den muntlige eksamenen er på sin side lokalt gitt, noe som innebærer at det er den enkelte skoleeier som utformer oppgavene.

Historisk utvikling

Andelen som har fått samme karakter til skriftlig eksamen som i standpunkt har variert noe de siste årene, men ligger stort sett noe under 50 prosent. Andelen som har fått lavere karakter til eksamen nådde en liten topp i 2013-14, og har gått ned med rundt 10 prosentpoeng i løpet av de neste årene, før den steg litt igjen i 2018-19. Andelen som har fått høyere karakter til eksamen enn i standpunkt har mindre svingninger og har variert fra i underkant av 9 til omtrent 14 prosent i hele perioden.



Om tallene

- Analysen er basert på data fra de siste 10 årene, fra skoleårene 2009-10 – 2018-19.
- Hver elev har én eller to skriftlige og én muntlig eksamen på 10. trinn.
- Til skriftlig eksamen blir elevene trukket ut i ett fag, for de aller fleste er dette norsk, engelsk eller

matematikk. I analysen ser vi kun på disse fagene.

- Elever som kommer opp i norsk skriftlig har to eksamener, en i hovedmål og en i sidemål, og de får to karakterer. De øvrige fagene har kun en skriftlig eksamen.
- Analysen teller hver elev en gang for hver skriftlige eksamen; det betyr at for elever med norskeksamen vil det i stor grad være de samme elevene som teller med for begge målformene, men med ulike eksamener.
- Analysen inkluderer følgende fag:
 - norsk hovedmål og sidemål (NOR0214 og NOR0215)
 - engelsk (ENG0012)
 - matematikk (MAT0010)
- Kun disse fagkodene er inkludert, det betyr at privatskoler som bruker andre koder ikke er inkludert.
- Vi sammenligner standpunktkarakter og eksamenskarakter for samme elev i samme fag. For eksempel vil standpunktkarakter i norsk hovedmål sammenlignes med eksamenskarakter i norsk hovedmål. Dette betyr at kun elever som har både standpunktkarakter og eksamenskarakter i norskfaget er med i utvalget.
- Totalt utgjør utvalget for denne perioden om lag 739 000 kombinasjoner av elev og eksamen.